

ONA TILI VA ADABIYOT DARSLARIDA QO`LLANILADIGAN INTERAKTIV METODLAR

Atajanova Iroda Xolilla qizi¹

¹Xorazm viloyat Gurlan tuman 17-maktab ona tili va adabiyot o`qituvchisi

Qodirova Gulshanoy Kamiljon qizi²

²Xorazm viloyat Gurlan tuman 17-maktab ona tili va adabiyot o`qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7490830>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ona tili va adabiyot fanida qo`llaniladigan va o`quvchilarni faolligini oshiradigan turli xil metodlar, didaktik materiallar va enerjayerlar aks ettirilgan.

Kalit so`zlar: metod, enerjayer, "Harfni his qilish" metodi, "3,4,5,6,7" metodi, "Kayfiyat va mavzu" metodi

Har qanday darsning qiziqarli va tushunarli bo`lishi o`qituvchi mahorati hamda darslarda qo`llaniladigan turli xil metodik yondashuvlarga, didaktik materiallarga bog`liq. Darslarning o`ziga xosligi va xilma-xilligi bu albatta, eng avvalo, o`qituvchi ijodkorligining mahsuli sanaladi. Ayniqsa, ona tili darslarida o`quvchilarni nafaqat o`zbek tili fanidan bilimlarga ega bo`lishi, balki darslarda o`quvchilarning ijodkorligi, kreativligini ham rivojlantirish zarur hisoblanadi. Shu bois ona tili va adabiyot fanlarida qo`llash mumkin bo`lgan turli metodlar, didaktik o`yinlarni darslarda qo`llash maqsadga muvofiq hisoblanadi.

"Kayfiyat va mavzu" metodikasi.

Masalan, siz o`tilgan darsda G`afur G`ulomning "Shum bola" qissasini o`tgan bo`lishingiz mumkin. Va siz keying dars tashkiliy qismida kayfiyatingizni o`tilgan mavzular bilan ifodalang deyish mumkin. Masalan, qaysidir o`quvchi "Mening kayfiyatim shum bolanikidek", yoki "Kayfiyatim Sariboyini Toshkentdan olib kelib qo`ygan ellikinchi lampalaridek yorug`" va hakoza. O`quvchilar bunda nafaqat kayfiyatlarini aytadi, balki o`tilgan mavzuni esga oladi va yana gap tuzishda ijodkorlikka e`tibor qaratadi. Aslida

bu metodni nafaqat, ona tili va adabiyot darslarida balki kimyo, biologiya, matematika shu kabi barcha darslarda qo'llash mumkin. Har bir fanning o'z atamalari ishtirokida o'quvchi kayfiyatini aytishi mumki "Harfni his qilish" metodi

"Harfni yoki so'zni his qilish" metodida o'quvchilar tik turgan holatda bo'ladi. Eng oxirida turgan o'quvchi orqasiga o'qituvchi tomonidan ruchkaning orqa tomoni bilan harf yoki so'z yoziladi. Keyingi o'quvchi oldingi o'quvchi orqasiga yozadi. Va shu tariqa davom etadi. Birinchi partadagi o'quvchi o'zining orqasiga yozilgan harfni his qilib sinf yozuv taxtasiga kelib yozadi. Bu metodni ko'pincha nafaqat harf shaklida 4-5 sinf o'quvchilarida qo'llash mumkin, balki 5-6 sinf o'quvchilariga ikki uch harfli so'z shaklida ham qo'llash mumkin. Bu metodni kichik yoshdagi o'quvchilarga darslarda dam olish daqiqasi sifatida qo'llash mumkin. Bu metodni boshqa darslarda ayniqsa ingliz tili, rus tili darslarida ham qo'llash mumkin. Darslarda bu kabi enerjajayzer metodlarni qo'llash o'quvchilarning faolligini oshirishda katta ahamiyatga ega. "

3.4.5,6,7 metodi"

"3.4.5,6,7 metodi" bu metod ona tili darslarida ham adabiyot darslarida ham birdek qo'llansa bo'ladigan metod hisoblanadi. Bu metod nomidan kelib chiqib, so'zlarning nechta harfdan iborat ekanligini bildiradi. Bu qaysi so'zlar bo'lishi mumkin? Agar bu metodni dasrning boshida qo'llasangiz, o'tilgan mavzuga doir so'zlar yoziladi. Agar dars oxirida qo'llasangiz, yangi mavzuga oid so'zlar yoziladi. Masalan o'tilgan darsda Xudoyberdi To'xtaboyevning "Sariq devni minib" asari o'rganilgan bo'lsa, o'quvchilarga o'tilgan mavzu bo'yicha "3,4,5,6,7" metodini qo'llaymiz deb aytasiz va o'quvchilar asar ichidagi sonlarga mos so'zlarni yodiga tushiradi va yozadi. 3 – dev, 4 – dars, 5- Hoshim , 7 –Donoxon shu tarzda yozishlari mumkin. "Bog'la" metodi

Bu metod o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini o'stirishda muhim metod hisoblanadi. Bu metod orqali o'quvchilar o'z fikrini mustaqil bayon eta oladi va bu metodni guruhda ishlashda ham foydalanish mumkin. Sinfni uch guruhga ajratasiz. Konvertga turli xil rasmlardan 5 yoki 6 ta rasm solib, guruhlarga tarqatasiz. Konvertdagi rasmlar umuman bir-biriga aloqasi bo'lmagan rasmlar bo'lishi kerak. Sharti esa o'quvchilar bu rasmlardan ertak, hikoya yoki matn yaratadilar. Masalan, konvertga guruch, xarita, mikrofon, sharshara, poyafzal kabi narsalar rasmini berish mumkin. O'quvchilar bu rasmlarni o'zlari bog'lab ajoyib ertak, hikoyalar tuzishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. D.Xidoyatova “Samarali interaktiv metodlar”
2. K.Qosimova, S.Matjon va boshqalar “Ona tili o`qitish metodikasi”

